

Position paper

Economische gevolgen van een EU-Mercosur handelsakkoord voor de Nederlandse economie

Dr. Siemen van Berkum
Senior researcher International Policy
Wageningen University & Research / Wageningen Economic Research

Aanleiding en doel van het onderzoek

In de op 4 juli 2019 aangenomen motie Voordewind c.s. is gevraagd om een kwantitatieve analyse van de effecten van het EU-Mercosur-akkoord op de Nederlandse economie. Naar aanleiding hiervan is door Wageningen Economic Research en Ecorys Rotterdam een onderzoek uitgevoerd naar de effecten van het (beginsel) akkoord op de Nederlandse handelsstromen, het nationale inkomen en productie voor een reeks landbouw-, industriële en dienstensectoren. De analyse schat ook de inkomenseffecten voor Nederlandse gezinsbedrijven in de vlees- en zuivelsectoren. Uitgangspunt voor de analyses is de openbaar beschikbare documentatie over het (beginsel)akkoord van juli 2019. De studie simuleert met behulp van een economisch model (MAGNET) wat de gevolgen zijn van aanpassingen in importtarieven, verruiming van tariefvrije invoercontingenten en 'harmonisering' van zogenoemde non-tarifaire maatregelen (o.a. sanitaire en fytosanitaire standaarden en technische productiespecificaties) voor de bilaterale handelsstromen tussen de EU en Mercosur bij volledige implementatie van het akkoord in 2035 (het akkoord spreekt van een implementatieperiode van 15 jaar). De uitgangssituatie en belangrijkste bevindingen van de studie zijn hieronder kort samengevat.

Uitgangssituatie

De huidige Nederlandse handelsrelaties met Mercosur zijn beperkt: de Nederlandse export naar Mercosur bedraagt slechts 2,3% van de totale export naar landen buiten de EU; van alle import uit derde landen komt 2,7% uit Mercosur. Voor de EU als geheel gelden vergelijkbare percentages.

Mercosur schermt zijn markt af met hogere importtarieven dan de EU-tarieven op importen uit Mercosur.

Bestaande afspraken over tariefvrije importcontingenten worden vervangen door nieuwe tariefcontingenten (geldend voor de hele Mercosur) voor rundvlees, pluimveevlees, varkensvlees, ethanol, rijst, honing, maïs, kaas, melkpoeder en babymelkpoeder; en voor suiker voor Brazilië en Paraguay. Mercosur introduceert op zijn beurt tariefcontingenten op de invoer van kaas, melkpoeder en babymelkpoeder uit de EU. De overeengekomen tariefvrije contingenten zijn vaak groter dan de huidige en daarom wordt verwacht dat de handel door deze wijzigingen zal toenemen.

Handelsstromen tussen de EU en Mercosur worden (negatief) beïnvloed door verschillen in zogenoemde niet-tarifaire maatregelen zoals fytosanitaire normen en technische standaarden. Het akkoord zet in op een samenwerkingsproces om overeenkomstige standaarden te bereiken, maar noemt geen exacte doelen.

Belangrijkste bevindingen van de studie

De modelresultaten tonen zeer bescheiden macro-economische effecten van het akkoord voor Nederland, met een verwachte stijging van 0,03% van het bruto binnenlands product (bbp) oftewel 287 miljoen euro in 2035, in vergelijking met een basisscenario zonder akkoord in 2035. Naar schatting stijgt het bbp van de rest van de EU-27 met 0,02% oftewel 2,9 miljard euro. De lage percentages komen vooral door de economische structuur van Nederland en de EU, waarbij diensten, met meer dan twee derde van de totale economisch output, de grootste sector is. De landbouw- en industriële sectoren, die het meest te maken zullen hebben met veranderingen in tarieven en tariefcontingenten als gevolg van dit akkoord, zijn in feite kleine onderdelen van de Nederlandse en Europese economie.

Op sectorniveau zijn er positieve en negatieve effecten voor de Nederlandse economie, grotendeels samenhangend met het relatieve belang van import, respectievelijk export als aandeel van de productie van de sectoren.

Op sectorniveau zijn er positieve en negatieve effecten voor de Nederlandse economie, grotendeels samenhangend met het relatieve belang van import, respectievelijk export als aandeel van de productie van de sectoren. In Nederland wordt de grootste productietoename (1-1,4%) verwacht voor de sectoren Overige transportmiddelen, Geneesmiddelen en Pluimveevlees. De groei van de productie in de Nederlandse pluimveesector wordt veroorzaakt door indirecte effecten van het akkoord. De productie in de pluimveesector in de EU zal naar verwachting krimpen door de concurrentie uit Mercosur, maar er is genoeg toename van de vraag in de EU waardoor de concurrerende sector in Nederland meer kan afzetten in de rest van de EU-27. De productiegroei in de sectoren Overige transportmachines en Geneesmiddelen wordt veroorzaakt door directe effecten van het akkoord. Deze sectoren exporteren relatief veel naar Mercosur en de toename in de export stimuleert productiegroei.

De huidige EU-importbelemmeringen zijn voor landbouwproducten, in vergelijking met die voor de industriële of dienstensectoren, het grootst. Daardoor krijgen landbouwsectoren na implementatie van het akkoord relatief met meer concurrentie uit Mercosur te maken. De EU importeert meer rundvlees en groente- en fruit, waardoor de productie in deze sectoren afneemt met respectievelijk 0,61% en 0,21%. De productie in de gehele rundveesector (melk en vlees) is in 2035 0,49% lager vergeleken met het scenario zonder akkoord.

Position paper

Economische gevolgen van een EU-Mercosur handelsakkoord voor de Nederlandse economie

Dr. Siemen van Berkum

Senior researcher International Policy

Wageningen University & Research / Wageningen Economic Research

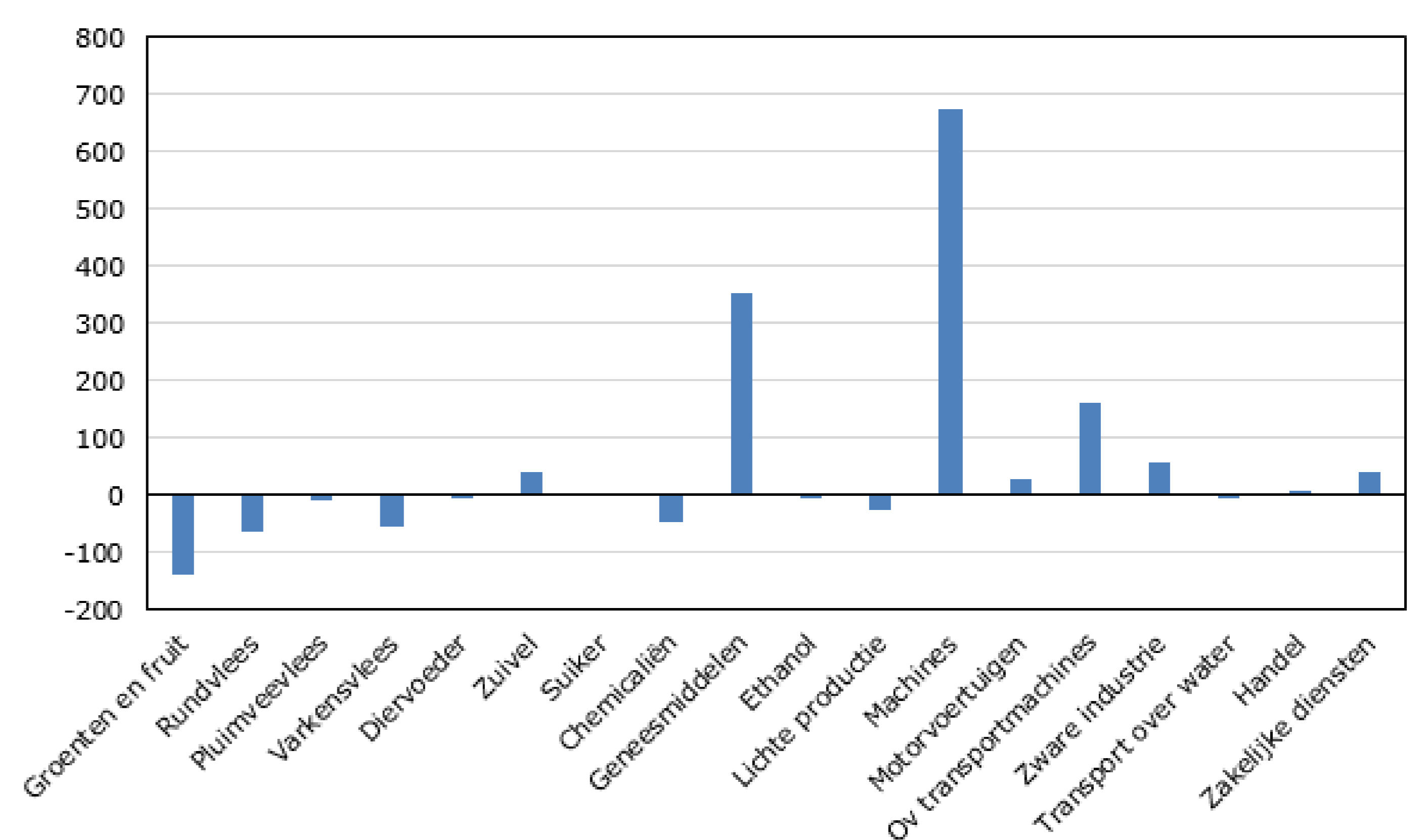
Voor de varkensvleessector worden weinig gevolgen verwacht. Er is weliswaar een (klein) tariefcontingent aan Mercosur toegekend, maar vanwege de huidige verschillen in veterinaire standaarden (o.a. EU-verbod op de diervoertoevoeging ractopamine en de Europese dieridentificatie-eisen) wordt niet verwacht dat deze zal worden benut. Zo zal ook de ingeschatte importtoename van rundvlees uit Mercosur afhangen van naleving van sanitaire normen in overeenstemming met EU-regelgeving. Export van Braziliaans pluimveevlees is in recente jaren tijdelijk stilgelegd omdat het vlees niet aan de EU-voedselveiligheidsstandaarden voldeed. Of het akkoord tot de verwachte toename van de export van pluimveevlees van Mercosur naar de EU leidt, is daarom sterk afhankelijk van verdere investeringen in productiemethoden en inspectiesystemen zodat deze landen gegarandeerd aan EU voedselveiligheidsregels voldoen.

Over het algemeen zijn de netto handelsresultaten voor Nederland positief, zoals te zien in de veranderingen voor de handelsbalans per sector voor bilaterale handel tussen Nederland en Mercosur in figuur 1. Voor landbouwproducten neemt import meer toe dan export (uitgezonderd zuivel).

Over het algemeen zijn de netto handelsresultaten voor Nederland positief, zoals te zien in de veranderingen voor de handelsbalans per sector voor bilaterale handel tussen Nederland en Mercosur in figuur 1. Voor landbouwproducten neemt import meer toe dan export (uitgezonderd zuivel). De netto afname is echter relatief klein in vergelijking met de substantiële groei van de handelsbalans in de industriële sectoren, waardoor de gevolgen voor de handelsbalans over alle sectoren positief zijn.

Gevolgen voor de landbouw op bedrijfsniveau

Op basis van de met het MAGNET-model verkregen prijs- en volumeveranderingen voor landbouwproducten zijn de inkomsteneffecten op bedrijfsniveau ingeschat. De gevolgen zijn positief voor varkens- (gemiddeld 2.100 euro per bedrijf) en pluimveebedrijven (gemiddeld 700 euro voor vleeskuikenbedrijven en 1.200 euro voor legkippenbedrijven). De inkomstengevolgen voor melkvee- en akkerbouwbedrijven zijn nagenoeg nul. Pluimvee- en varkensbedrijven halen voordeel uit lagere diervoerprijzen. De inkomsteneffecten voor vleesvee- en vleeskalverenbedrijven zijn negatief. Het gemiddelde inkomsteneffect van 800 euro voor vleeskalverenbedrijven komt overeen met een afname van 2% t.o.v. het gemiddelde inkomstenniveau in 2017-2019. Voor vleesveebedrijven – voornamelijk hobbybedrijven met een klein aantal vlees- en graasdieren en een relatief laag inkomen - wordt een afname van 700 euro van het gemiddelde inkomen per bedrijf, oftewel 5,4% ingeschat. Als kanttekening bij deze uitkomsten op bedrijfsniveau moet worden genoemd dat er geen rekening is gehouden met structurele veranderingen in de sector in de loop van de tijd. Dat betekent dat veranderingen in opbrengsten wel, maar veranderingen in de schaalgrootte en kosten (m.u.v. veranderingen in voerkosten die het directe gevolg zijn van het afsluiten van het akkoord) niet zijn meegenomen in de simulaties op bedrijfsniveau.

Figuur 1 Veranderingen in de handelsbalans in 2035 tussen Nederland en Mercosur, onder het Mercosur-akkoord, miljoen €

